

Towarzystwo Miłośników Andrychowa  
ul. Krakowska 69  
34-120 Andrychów

## **Inwentarz zbioru "Cech garncarski"**

nr zbioru: TMA-A3

(ze względu na budowę Systemu Muzealnego MONA zbiór wpisany do odrębnej Księgi Inwentarzowej)

Wstęp do Inwentarza:

### **I. Charakterystyka twórcy zbioru**

Pierwsza wzmianka na temat andrychowskich garncarzy pochodzi z 1775 r. W samym mieście na przełomie XVIII i XIX w. działało zaledwie 2 rzemieślników tej profesji, w połowie XIX w. było ich już 17 wraz z uczniami i czeladnikami (łącznie ok. 30). Na początku XX w. liczba garncarzy zaczęła spadać, co było spowodowane wzrostem zainteresowania konsumentów garnkami żeliwnymi i kamionkowymi. Nie jest znana dokładna data powstania cechu garncarskiego w Andrychowie, przyjmuje się, że nastąpiło to ok. 1837 r. Zarząd cechu stanowili cechmistrz, podcehmistrz, podskarbi i pisarz, którzy zwoływali członków organizacji na 2 sesje w ciągu roku - wiosenną i jesienną. Patronami cechu byli Adam i Ewa, stąd święto cechowe przypadało na wigilię Bożego Narodzenia, a wizerunki Pierwszych Rodziców widniały na cechowej pieczęci. Kolejnymi cechmistrzami byli: Stanisław Chromecki (1837-1838), Józef Menzer (1839-1848), Antoni Olejarczyk (1856-1865), Jan Sztuka (1866-1872). W 1886 r. zgodnie z ustawą przemysłową z 1883 r. miała miejsce reorganizacja cechu, który zwał się odtąd stowarzyszeniem rzemiosł budowlanych (garncarzy, murarzy, kamieniarzy, rzemieślników zajmujących się wypalaniem wapna i produkcją cegły). Stowarzyszenie zostało zlikwidowane przez władze okupacyjne w 1940 r.

### **II. Dzieje zbioru**

Zbiór powstał w Izbie Regionalnej Ziemi Andrychowskiej prowadzonej przez Towarzystwo Miłośników Andrychowa z materiałów archiwalnych przekazanych przez osoby prywatne. Brak informacji, kiedy materiały zostały przekazane. Zbiór nie był uporządkowany, nie zastosowano żadnego środka ewidencyjnego. Inwentaryzacja zbioru wykazała, że zawiera on 1 jednostkę archiwalną. Prace nad zbiorem zrealizowano w ramach zadania „Archiwizacja Części Zasobu Towarzystwa Miłośników Andrychowa - Etap I” sfinansowanego w 70,77 % ze środków publicznych w formie dofinansowania w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego „Wspieranie działań archiwalnych 2017” organizowanego przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.

### III. Charakterystyka archiwalna zbioru

Tytuł: Cech garncarski

Granice chronologiczne: 1898-1930

Granice terytorialne: Polska

Rozmiar po uporządkowaniu: 1 jednostka archiwalna

### IV. Zawartość zbioru

- Dokumenty wchodzące w skład jednostki o numerze TMA-A3-1/1-4 znajdują się opracione w Sali Rzemiosł I Izby Regionalnej Ziemi Andrychowskiej

Tytuł: Dyplomy i świadectwa członków Cechu Garncarskiego w Andrychowie

daty skrajne: 1898-1930

język materiałów archiwalnych: polski

opis zewnętrzny jednostki: znajdują się świadectwa ukończenia nauki przez członków cechu garncarskiego dyplom wyzwolin, oraz list pochwalny za udział w wystawie rzemieślniczej.

stan fizyczny: do konserwacji

### V. Bibliografia:

Fryś-Pietraszkowa E., *Garncarstwo w zachodniej części województwa krakowskiego*, niepublikowana praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. Kazimierza Moszyńskiego i obroniona 1955 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Fryś-Pietraszkowa E., *Dwa wieki garncarstwa w Andrychowie*, Andrychów 2005.

*Kto był kim w Andrychowie?*, oprac. A. Fryś, M. Pytel-Skrzypiec, T. Putek, D. Rusin, Andrychów 2017.

Kulczykowski M., *Dwa wieki miasta Andrychowa (1767–1967)*, Kraków 1967.

Rusin D., *Religijność mieszkańców ziemi andrychowskiej w XIX wieku*, niepublikowana praca magisterska napisana pod kierunkiem dr hab. Wojciecha Krawczuka; obroniona w 2012 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Zembroń J., *Raptularz Andrychowski. Przemysł miejscowy w XX wieku*, Andrychów 2002.

---

Wykonano w ramach zadania „Archiwizacja Części Zasobu Towarzystwa Miłośników Andrychowa - Etap I” sfinansowanego w 70,77 % ze środków publicznych w formie dofinansowania w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego „Wspieranie działań archiwalnych 2017” organizowanego przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych.



numer	przedmiot (nazwa, cechy, rodzaj, tworzywo, technika)	autor, wytwórnia, szkoła, miejsce	datowanie, wymiary, waga	pochodzenie, wartość
<b>TMA-A3-1/1</b>	<p>wiadectwo ukończenia nauki i uzyskania tytułu czeladnika garncarskiego oraz kaflarskiego przez Jana Malinkę z Dębówki, urodzonego w Inwałdzie (1877 r.)</p> <p>Dokument urzędowy, drukowany, wypełniony piśmem odręcznym. Widoczny znaczek pocztowy i pieczęć cechu garncarskiego w Andrychowie i Urzędu Gminy Miasta Andrychowa; język: polski; stan fizyczny: do konserwacji</p> <p>dplom; papier; piśmo odręczne</p>	Cech Garncarski w Andrychowie; Andrychów (miejsce powstania)	9.01.1898	
			43,5 cm x 30 cm	
<b>TMA-A3-1/2</b>	<p>wiadectwo ukończenia nauki i uzyskania tytułu pomocnika garncarskiego przez Władysława Bizonia z Andrychowa (ur. 1906)</p> <p>Dokument urzędowy, drukowany, wypełniony piśmem odręcznym. Widoczny znaczek pocztowy i pieczęć cechu garncarskiego w Andrychowie i Urzędu Gminy Miasta Andrychowa; język: polski; stan fizyczny: do konserwacji</p> <p>dplom; papier; piśmo odręczne</p>	Cech Garncarski w Andrychowie; Andrychów (miejsce powstania)	3.05.1923	
			45 cm x 33,5 cm	
<b>TMA-A3-1/3</b>	<p>Dplom wyzwolenia na czeladnika zawodu garncarskiego Władysława Bizonia z Andrychowa (1906)</p> <p>Dokument urzędowy, drukowany, wypełniony piśmem odręcznym. Widoczna pieczęć cechu garncarskiego w Andrychowie i Urzędu Gminy Miasta Andrychowa; język: polski; stan fizyczny: do konserwacji</p> <p>dplom; papier; piśmo odręczne</p>	Cech Garncarski w Andrychowie; Andrychów (miejsce powstania)	25.08.1925	
			34 cm x 42,5 cm	
<b>TMA-A3-1/4</b>	<p>List pochwalny dla Wytwórni Ceramicznej Jana Malinki w Andrychowie, biorącej udział w Wystawie Ruchomej Prób i Wzorów Przemysłu Krajowego w 1930 r.</p> <p>Dokument urzędowy, drukowany, wypełniony piśmem odręcznym; język: polski; stan fizyczny: do konserwacji</p> <p>dplom; papier; piśmo odręczne</p>	Komitet Wystawy Ruchomej Prób i Wzorów Przemysłu Krajowego w Wadowicach; Wadowice	29.03.1930	
			27 cm x 37 cm	